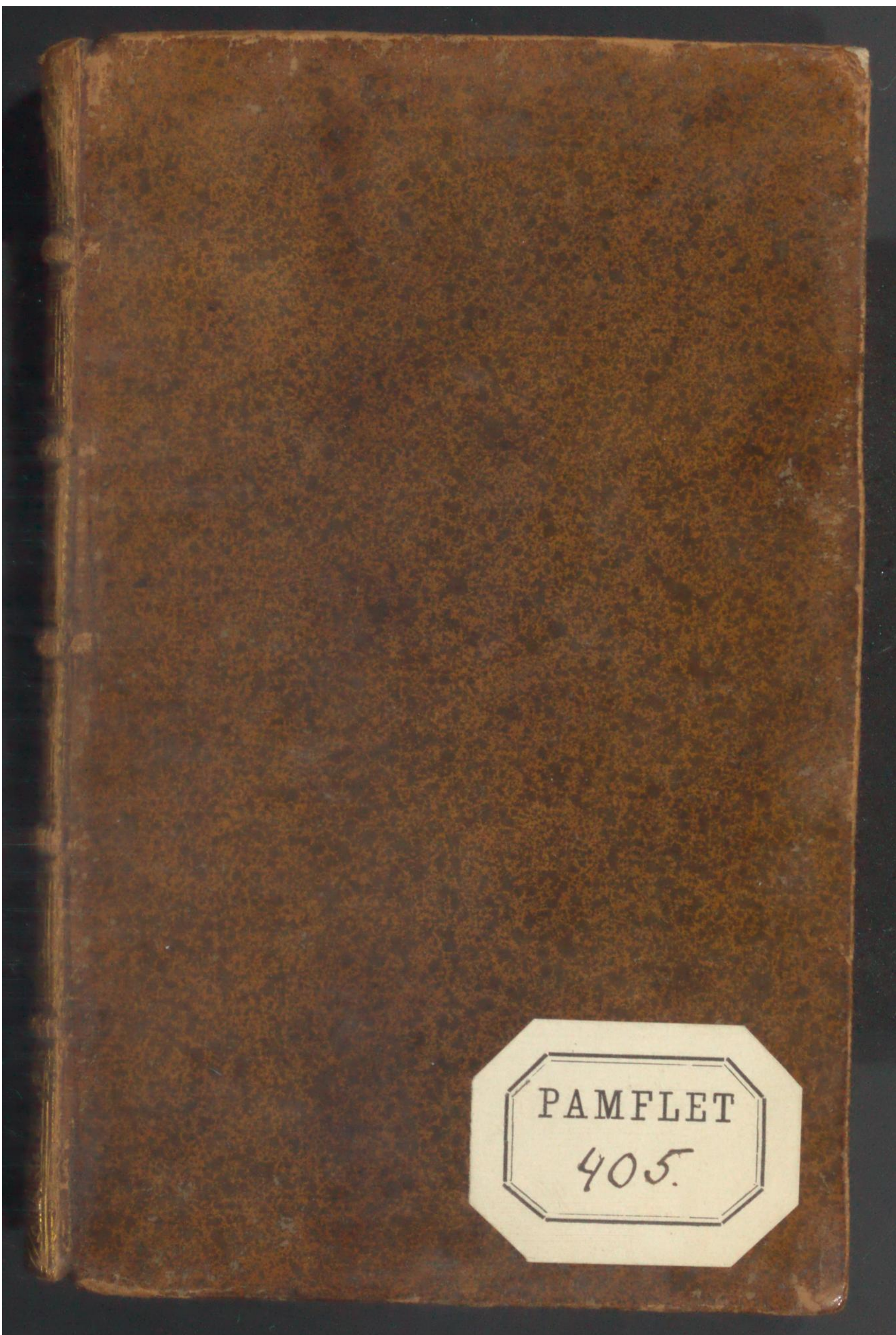
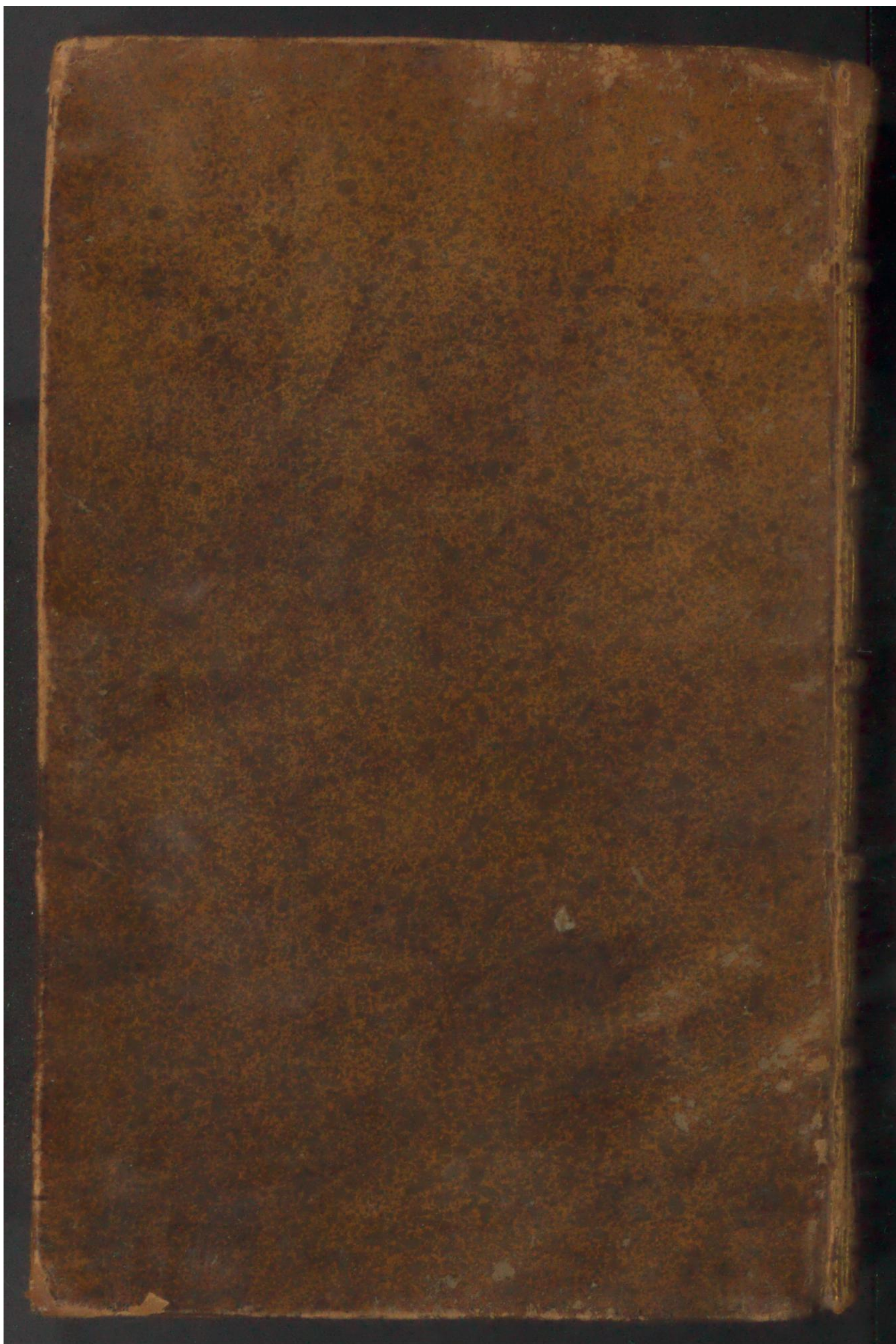

PAMFLET
405.

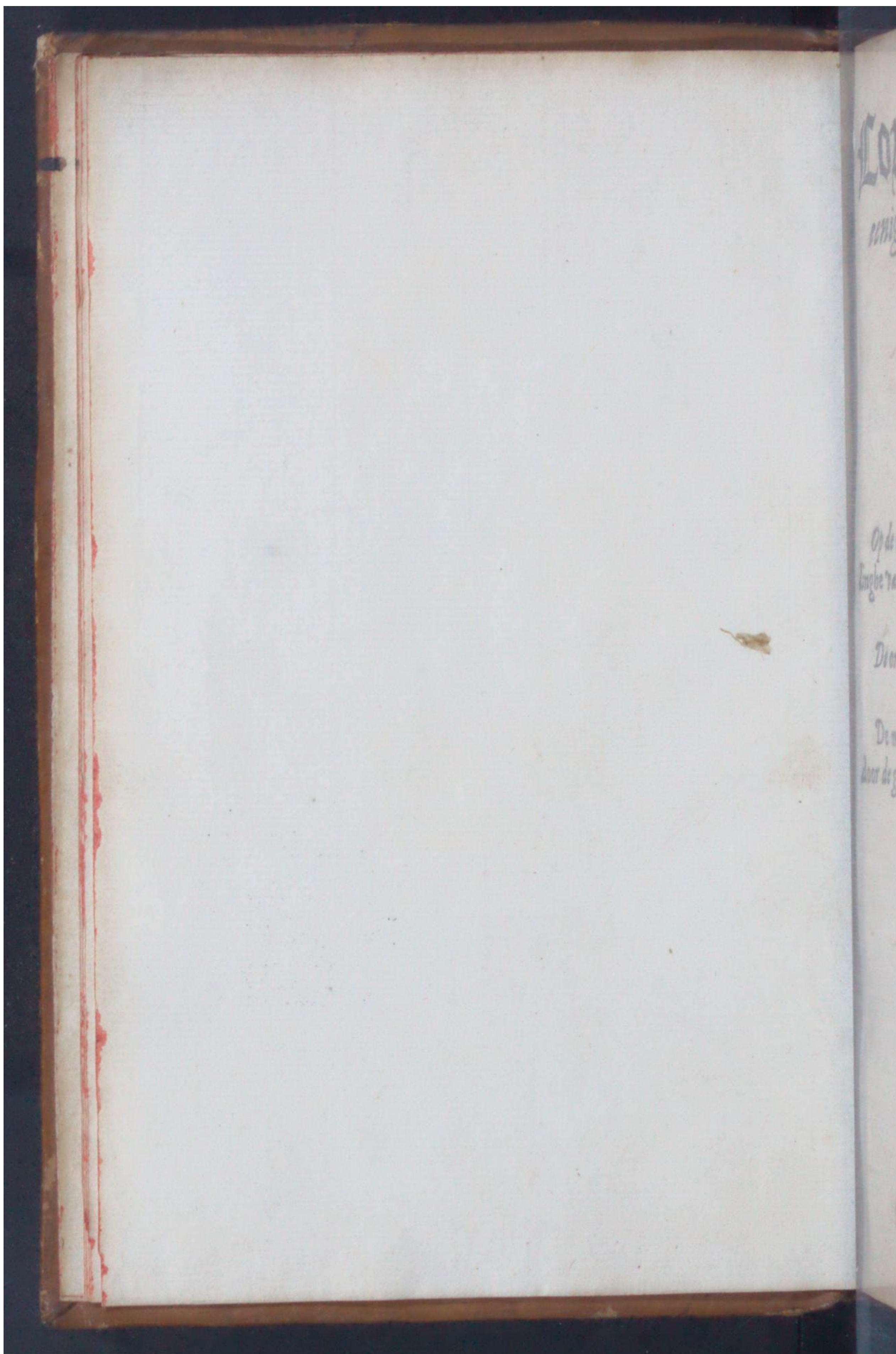

VERH
VAN·D
FEYT

Cort Verhael / op eenighe vande feyten, der generale Staten vanden Neder-landen.

Te vveten,

Op de negociatie vanden Peys, naer de ouer-vallinghe van het Casteel ende de Stadt van Namen.

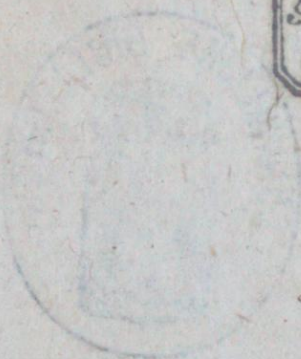
De onderhoudinge vande Pacificatie van Gent.

De machtighe Heyr-cracht, onlancx opghereccht door de generale Staten.

1579.

Cort verhael, op eenighe vande feyten, der generale Staten vande Nederlanden.

ENGHESIEN dat van daghe tot daghe worden verbreydt vele ſchriften ende verhalinghen op de ſaken van de generale Staten/ eñ onder andere eenighe accuſatien vande acten der ſeluer Staten: ſonder dat yemant tot noch toe de moeyte gedaen heeft/ de ſaken van by t'onderſoeckẽ/ ende in ſchrifte te ſtellen / tgene dat ſedert de conuocatie der voorſeyde Staten/ ende namelyc ſedert de ouervallinge van t'Caſteel van Namẽ geſchiet is/ om door waere redenen ende ſeker bewijs te wetẽ waer-inne de ſelue vergaderinge te prijſen oft te miſprijſen waere.

So heb ick wel willẽ (ter conſideratien van tgene daer ick aen mijn Vaderlant in gehouden ben) maken deſe corte verhalinge op eenige vãde feytẽ vande voorſeyde vergaderinge der Staten/ om eenſdeels te doen verſtaẽ de oorſaken/ waeromme de ſaken vande gemeyne welvaert int voorleden ſulcken voortganck niet gehadt en hebben/ ende als noch en hebben/ alſmen wel ghehoopt ende begeert hadde. Nemẽde voor een ſubiect (na mijn oordeel) de gemeynſte ende principaelſte puncten vãde voorſeyde accuſatie/ waer inne ick geen ſuperfiue noch loſtuptige woorden ghebruycken en ſal/ der welcker de waerheyt van geenẽ doẽ en heeft/ maer corte eñ ſlechte/ ſoo vele het de materie ſal connen verdragen/ ende als ick nae mijn cleyn verſtandt ſal connen bedencken.

Biddende den Leſer (in wiens handen dit gheſchrift comen ſal) dat hy hem ſeluen wil blootẽ van alle affectie ende paſſie/ die daer is belettende ende geheelyc wechnemende/ den middel /om rijpelijck ende ſonder eenige partialiteyt t'oordeelen/ tgene hier voor ghehouden ſal worden/ ende dat hy wil aentrecken den perſoon van eenen matighen/ rechtueerdighen ende neutralen rechter/ die daer by eede gheſworen heeft/ het recht ende de

Justicie van eenen yeghelycken te bewaren / sonder hem te laten beweghen door haet / liefde / profijt/ oft eenighe andere passie. Ende ist sake dat dat (nae alle ghescreuen Rechten ende ghemeyne costumen van alle volcken) stede grijpt/in alle oordeelē/ al en ist maer in eenighe pecuniare saken / ende van cleynder consequencie: Wie sal my connen gheweygheren de saken (aengaende de weluaert van soo vele Landen) te brenghen int oordeel van eenen sulcken Rechter begaeft met gherechtichept ende Justicie. Ende ghelijc wy alle menschen sijn/ende van natueren ghenepcht tot quade affectien: Wie sal de ghene sijn/die hem/ghedenckende vande wet des Rechters / ende van sulcken materie/ daer hy by hem seluen af sal willen oordeelē (ende hem dan gheuoelende besmet met passien / oft belet met quaet oordeel)hem seluen niet en sal ontblooten(eer hy sijn sententie gheuen sal) van alle affectien ende voornemen/die daer sijn belettēde het oprecht eñ warachtich verstant der saken die ter deliberatien staen. Jck my dan betrouwende op de goede intentie des Lesers/ende comende tot het subiect van dit verhael/soo dunckt my dat de generale Staten meest beschuldicht worden van dese navolghende puncten.

1 *Van soo langhe ghetracteert te hebben met Don Iehan van Oostenrÿck als hy was tot Namen, ende hem daer door middel ghegeuen te hebben, om hem te versterckẽ.*

2 *Dat de Staten hebbē toegelaten te doen tegen de Pacificatie van Gent, ende de selue toelatinge oorsake is ghewecst van alle de troublen ende quaet, daer na gheuolcht.*

3 *Ende ten derden: Datmen niet wtgerecht en heeft met een soo grooten ende machtighen Heyr-cracht, nu dest-werf vergadert, ende opgerecht van een groot ghetal swerte Ruyters, Benden van Ordonancien, lichte Peerden, ende voet-volck van alle Natien.*

Op welcke punctē men ten eerstē moet aenmercken/ eñ t'waer wel vā noode te kennē welcke dz daer sijn oft representeren de generale Staten/om te wetē waer van datmen spreect/eñ te kennē de gene diemen woude beschuldigē ofte voorsprekē. Maer gelijc dat een materie is/ver-

is/verepschende alleen eenen geheelen Boec/ so en heb ick niet gedacht/hier diep in te handelen: Alleenlijck sal ick seggen/dat de Staten sijn: De Geestelijcke/Edelen/ eñ de Landen eñ Steden/ te weten hun gedeputeerde/ respectiuelijc vã hun gesonden eñ geauctoriseert/ na de macht diet elck-een vande Landen oft Steden/Geestelijcke/eñ Edele/hen heeft belieft te gheuen/ om inde generale vergaderinge der Staten te compareren. Door welcke beschrijuinge eñ definitie blijct/ dat de generale Staten die te Bruessel waren/ eñ als nu zijn vergadert in dese Stadt van Antwerpen / hier voortijts niet en hebbẽ ghehadt/eñ al noch en hebben volle macht om te gebieden oft te voorsien van de saken des Lants/gelijck als de nootsakelijchept des seluẽ verepschẽde is: Maer alleenlijc sulcke/als de Landen eñ Steden/Geestelijcke eñ Edele hun hebbẽ willen geuen: waer wt volcht datmen hun niet en can ghewijten saken die in hun macht niet geweest en sijn/eñ daer af sy geẽ autoriteyt en hebben gehadt te ordonerẽ. Datmen wilde seggẽ/datse behoordẽ volle macht gehadt te hebbẽ om vande sakẽ des Lants te disposerẽ door een wterste eñ volcomẽ gebot: Hoe wel dat dat so ware/eñ datmen cost bewéerẽ tselue gheheelijc van noode geweest te hebbẽ/ eñ als noch van noode te sijn/om vele redenẽ/diemẽ daer toe mocht alle-geren. So ist nochtãs/dat sulcx geen stede en grijpt/ten achterdeele vande gedeputeerde/ de welcke van hunne Landẽ eñ meesters nz en hebbẽ connẽ geepschẽ en noch min verctijghẽ eenighe onbehoorlijcke autoriteyt. Siet hier/waeromme men de werckẽ der generale Staten niet en behoort te examinerẽ/ als vã eẽ lichaem dat volcomẽ macht heeft/maer als van de gedeputeerde hebbẽde alleenlijc last/eñ verordineerde macht. Ten anderẽ moetmen ooc aenmerckẽ/dat gelijc/de Landẽ/Stedẽ/Gheestelijcke eñ Edele/niet al en sijn vã eender tale/cõditie/ gheuoelẽ/Religie/noch wille: dat oock also de machten ghegeuen door procuratie/ instructie/ door schriften oft woorden / niet al en sijn van eenen inhout. Welck dat d'oorsake is / dat de ghedeputeerde (elck hem gheerne voeghende na t'gevoelen eñ intentie vã hun meesters)

niet eenen ghelijcken wech en hebbē connen nemen eñ verkiesen/om de Spaeignaerden ende hun adherenten uyt den Lande te drijuen/ende het Vaderlant wederom te stellen in haren ouden luyster ende libertepy. Soo veel te meer datmē door menichte der opinien/ ofte door interpositie vande authoriteyt van mijn heere den Eertſ-hertoghe van Oostenrijck/ noch van mijn heere den Prince van Orangien / noch van mijne heeren vanden Raet van Staten/ niet en heeft connen nemen finale resolutie/ tot de weluaert ende versekertheyt des Lants:om dat de ghedeputeerde vande Landen altijts beweert hebbē dat de menichte der opinien geen stede en hoorde te grijpē/ende dat ooc de Landē niet gehoorsaem en hebben willē sijn alle ordonancien eñ begeertē van Mijn-heere den Eertſ-hertoge/Raet van Staten/ ende generale Staten. Ten is dan niet te verwonderen dat de faute van macht ende authoriteyt / ende de diuersicheyt vande begeertē ende intentien der Landen/ ende ghedeputeerde der seluer/veroorsaect heeft eenich achterstel / ende vele inconuenienten inde ghemeyne saken des Lants/ waer af met recht ende reden de ghedeputeerde vande voorseyde Staten niet en behooren beschuldicht te wordē:maer de diuersicheyt ende quaetheyt des tijts / ende de conditie ende subiect der saken/ met haer brenghende dierghelijcke ende meer andere swaricheden/de welcke door de wijsheyt/ neersticheyt/ eñ trouwe der menschē geensins te remedieren en sijn.

Dits dan eensdeels de redene/waerōme dit lichaem der generale Staten (naer het vertreck van wijlen Don Jehan in het Casteel van Namen/ende na dat genoech ontdect was / dat hy socht de bederffenisse eñ desolatie van het geheele Lant) bedwongen is geweest so lange te blijuen tracteren ende negotieren/op een nieuwe reconciliatie ende eendrachticheyt. Niet teghenstaende dattet mochte schijnen (selue na de meyninge van vele der gedeputeerden) datmen de werelt niet en behoorde in twijfel te laten/ op een sake vā accoord/daer so luttel hopē aen was. Waer inne nochtans de Staten niet te beschuldighen en sijn: want sy (niet teghenstaende het tracte-

tracteren met Don Jehan)niet af en lieten te vervoorderen de saken des Lants / ende toe te sien soo wel int feyt van d'Oorloghe als vanden Peys / ende tot de bewaernisse vande Liberteyt/ Rechten ende Preuilegien des Lants. Want terstont nae dat Don Jehan hadde gheoccupeert het Casteel van Namen/so hebben sy hen beste gedaen om te behoeden de stadt van Antwerpen/ belettende door den middel van het Regiment vanden heere van Champaigni/ende door syn goede diligentie den inganc inde voorseyde stadt de Compaignien van Cornelis van Eynde / die te voren met de Spaegnaerden de selue hadden helpen saccageren: Alsoo dat de Duytsche Compaignien van het Regiment van Focquer(niet gesecoureert wesende vā het volc/dat tot hēder assistentie bereet was)hebben de stadt van Antwerpen moeten verlaten: Na dat hem de heere van Gours door een onwtsprekelijcke ende by nae Godtlijcke vromicheyt hadde meester ghemaect/voor de Staten/ van het Casteel der seluer. Een soo ghedenckweerdighen ende losweerdighen feyt/dat het verdient ghepresen te worden van alle goede verstandē/deser Neder-landen/ ende van alle Natien / die daer syn Vianden der Tyrannie/tot een eewighe memorie van de deucht eñ vromicheyt vanden voorseydē heere van Gours/ende van alle die van synen huyse:want hijt voorgenomen heeft ende soo vromelijcken gheexecuteert voor de Liberteyt van syn Vaderlant/eñ om het selue te preserueren voor de slauernije der Spaeignaerden/daer het nu mede gedreycht was. Men can oock niet gheloochenen dat de generale Staten / alsdoen vergadert inde stadt van Bruessel/om de voorseyde stadt van Antwerpen eñ het Casteel te behoedē/ van niet meer te vallen inde handē der Spaegnaerden/niet gedaen en hebben/tgene men van rechts wegē mochte doen: hebbēde tot dien eynde gheemployeert sulcke personagien / die door de gratie Gods/de saken (dies aengaende)soo geluckigen voortganc hebben doen hebben / alst by effecte ghebleken is: Eñ de gene die niet geheelijc partych/ eñ de saken van state qualijc verstaende syn/ en sullen oock niet connen

gheloochenen/dat de authoriteyt der generale Staten/ heeft doen raseren eñ afworpen/ niet alleen het Casteel van Antwerpẽ/gebrocht in heure onderdanicheyt/ alst geseyt is: Maer ooc de Casteelen van Utrecht/Gent/ Ryssel / Valenchyn / Arien/ Betunen/ etc. ende deen vereenigen de stadt van Atrecht / waer toe dat sekerlijc de particuliere stedẽ(hoe wel dat eenige hen beroemẽde van toecomẽde dingẽ/ de welcke altoos onseker syn/de contrarie meynẽ)noyt gecomẽ en soudẽ hebbẽ/sonder het consent/aggreatie eñ authoriteyt der Staten. Eñ te wyle dat de Casteelẽ(warachtige nestẽ der Tyrannen) af gewórpẽ werden tegẽ de steden:so ghinc het volc der Statẽ/onder dẽ Barõẽ vã Heze/ eñ dẽ heere vã Champaigni/ met de assistentie des volcx van mijn heere den Prince van Orangien/ onder dẽ Graue vã Hollãt/forcerende de stedẽ/die geoccupeert warẽ van de Duytsche garnisoenẽ/die houdende voor de Spaeignaerdẽ: gelijc de stadt van Bergen op Zoom/Tholen/Steenberghe/ Breda/eñ T'shertogenbosch. De welcke alle(geduerẽde tvoorseyde voorsprekẽ vã Peys)gebrocht werdẽ onder de macht eñ authoriteyt der generale Statẽ. Eñ tẽ seluẽ tijdẽ begonstẽ de Statẽ leger op te rechtẽ/om de stadt vã Namen te beleggẽ/oft ten minstẽ om den viant daer in geslotẽ te houdẽ/eñ mits dien te belettẽ de rooueryen eñ wtsprongẽ/die hy anders int Lant soude hebbẽ mogen doen. Wesende hooft vandẽ cleynẽ leger diemẽ begõste te slaen/den heere vã Montigny/hebbeñ daer gebrocht syn Regiment. Het welcke al ghecxecuteert is door de gheduerige diligencie der Statẽ/niet tegenstaende alle swaricheyt vã gelde/waer in sy hen beuondẽ. Eñ daer en bouẽ hebbẽ sy bedwongẽ geweest/om de soldaten in hunnẽ dienst te houdẽ/ eñ de selue af te treckẽ van Don Jehan/ haestelyckẽ te betalẽ groote sommen gelts/aen diuersche Regimentẽ eñ Compaignien: Eñ selue ooc te betalẽ het Regimẽt vã Bossu/het welc was rotsende eñ liggẽde in Brabãt. Eñ hoe wel dat het gelt/om het Regiment vã Bossu af te dancken/ eensdeels is gefinieert door die vã Brabant/so ist nochtãs dat de andere Regimentẽ vã Champaigni/ Montigni/ Margelle/ Mario

Cardi-

Cardino eñ vele andere sijn ghesecoureert geweest met groote eñ merckelijcke sommen gelts/ bouē ontallijcke andere behoeflijckhedē daermē dagelijcx het gelt moeste toe employerē. Waer vā ic in dit verhael geē particulier rekeninge en dēcke te makē/ wantmē t'selue inde rekeningē die daer af gemaect sijn/ vindē mach/ eñ en dient hier/om de lāch3 te schouwē/n3 geexamineert te wordē.

Nu om tot onsen propooste te comē bouē vele andere behoorlijckhedē die de Statē gedaē hebbē indē tijt vāde negotiatie vā peys/so hebbē sy vervoordert de comste vā mijn heer de Prince in dese Landē/hebbeñ tot diē eynde tot S. Geertrupdenberge gesondē eē solemnele Ambassade/om hem te geuē dē staet die hē toebehoort int gouvernemēt vāt Lant/om het selue te sekerder te maintenerē/gebruycken daer in sijn autoriteyt/wijsh3/besochtheyt eñ Raet. De welcke ooc te Bruessel eñ in de vergaderinge der Statē arriueerde/aleer de negotiatie vandē peys gebrokē was. Ic en wil hier geē mentie makē/van gene datter genegotieert is geweest aēgaeñ de nieuwe reconciliatie/noch vā de articulē die vā d'een eñ d'ander ijde sijn voor gehouden gheweest/ eñ de oorsakē vande rekinge vā tselue tractaet vā peys: wāt dat al een lāger verhael soude behoeuē/eñ ooc wāt my niet en dunct dē Statē gewetē te wordē(noch ooc en soude connē gewetē wordē) dat sy niet en hebbē willē ontfangē de articulen vandē peys/so alsse Don Jehan heeft willē voorhoudē: maer om dat de Statē hem n3 terstōt en hebbē geiaecht ut de stadt eñ het Casteel vā Namē/oft ten minstē daer n geslotē/eñ hē voor diē de middelē benomē om hem te verstercke/ waer vā sy oorsake meynē geweest te hebbē e langsaemh3 diemē gebruyct heeft/in dese negociatie vandē gepretendeerdē nieuwen peys. Het is wel waer datmē de fautē beter kent naer de dact/naer de welcke/ e gene dier het verste af sijn geweest/dicwils beter sou en oordeelē/ dā de gene dier toe geemployeert sijn ge- weest. Eñ nochtās soudemē niet goede eñ rechte redenē mogē beweerē/dat de Statē daer in geuolcht hebbē ge ē raet eñ aduijs: Wāt ten eerstē moetmē belydē dat de Statē eñ het Lāt/ hē n3 en hebbē geworpē in d'oorloge

 door

door heuren wille/ eñ als wt een lusticheyt van herten: Maer door nootsake/ om te beschermen het Lant/ hun leuen/ vrouwen/ kinderen eñ goeden/ vryheden/ priuilegien ende rechten des Lants/ eñ om te comẽ tot eenen vasten eñ goeden peys: Also dat den Staten gepresenteert wesende het tractaet ende communicatie vã peys/ sijt niet en hebben connen geweygeren/ iae hebben bedwongen geweest daer na te hoorẽ/ hoe wel dat sy wel gedacht hadden/ dat hy niet lichtelijck te accorderen en waere. Wantmen in alle consideratien moet acht hebben/ niet alleen op sy seluen/ maer ooc op d'andere/ den welckẽ de sake eenichsins soude mogen aengaen/ als op by-liggende Coningen eñ Landen/ ende op de eyghen ondersaten van desen Lande/ de welcke verstaende een sulcke weygeringe vã tsamen-sprekinge/ soudẽ mogen gedacht hebben/ dat de Staten het lant sochten in twist ende oorloge te houden. Ten anderen/ soo moetmen eerst alle andere middelen versoecken eermen een oorloghe sal aenueerden/ principalijc ciuile oft inlantsche: de welcke syn ende hebben altoos geweest/ de bederffenisse eñ geheele desolatie van alle de ondersaten. Ende ooc tgene dat metten eerstẽ niet en schijnt wel te willen comẽ/ comt dicwils/ door de cloecheyt ende neersticheyt der geender dier met besich sijn/ tot eenẽ goeden eynde: also dattet niet wijslijck gheraden en soude sijn tot alle propoosten af te snyden den middele ende hope van peyse/ principalijc ist datmen daer en tusschẽ niet op en hout van hem te versien tot beschermínghe ende versekerheyt des Lants. Het welcke de Staten ooc also gedaen hebben: want sy/ gheduerende de negociatie van peys/ hen van alle syden hebbẽ versekert: hebben ingenomen de steden hier bouen genoemt / gheinterposeert hen authoriteyt int af-breken vande Casteelen/ eñ hebben gedaen alle tgene hen mogelijc was. Wesende niet te achten tgene datmen seggen wilt/ dat sy Don Iehan souden hebben behooren wt Namen te iagen/ oft hem daer in te besluyten: want de aenvangen der Oorlogen en worden niet gheexecuteert met woorden / maer met wercken/ eñ de saken die schoon ende wel geinuenteert schy-

hijnen te sijn in eenē aenvanc/ gemaect int generael/ smen dien soude ter executien eñ ter proeuen stellen/ i datmen wilt gaen particulariseren eñ de rekeninge an tgene men van doene heeft maken / so beuintmen experientie/dat den raet ende aduijs sonder de middelen / sijn effen so veel steden ende casteelen ghemaect de locht. Een veruaren Capiteyn eñ hem verstaende pt feyt van oorloge/ soude oordeelē dat de Staten seer el gedaen hebben/hen te versekeren van eē stadt van Antwerpen / ende voor al in te nemē de stadt Bergen/ T'sherttogēbosch/ Breda/eñ alle d'andere vā importāen/eñ niet te belegghē een stadt vā Namen/ten sy met ene stercke eñ machtige Armeye:aenmerckēde de swaicheyt die gelegen is int beleggen van een soo grooten adt/ met het voordeel dat sy heeft van een soo grooten uiere als is de Mase/eñ geoccupeert vā eenē Coninc an Spaeignien/ de welcke soude hebben moghen oprechten een Coninclijcke Armeye om die te ontsetten: aer en bouen so soude de Coninc van Vrancrijck/geonfedereert met de Catholijcxsche Ma[teyt],lichtelijcken et belech hebbē connen beletten/door den middel van ie vanden huyse van Guise oft andersins. Also dat de taten om dese redenen/eñ ooc om dat een deel vā hen olc was geoccupeert tot de wederleueringe der steden an T'shertoghenbosch/Breda/ eñ andere voorseyde/ i namelycken ooc om de wederleueringe vande stadt an Rumunde/de welcke beleyt was met de assistentie an t'volc van mijn heere de Prince vā Orangien/den iddel niet gehadt en hebbē om op te rechtē een sulckē eyrcracht / als wel van noode was tot het belech van en sulcken plaetse/ versien van so goeden ghetal volcx ñ wel ter wapenen. Ooc so en hebben sy/by faute van elt eñ middelen/niet meer volcx connē by een crijgen/ an tgene datter was inden slach van Gemblours / al aer dat onsen leger de nederlaghe creech/ eñ te voren ert op-gelicht het belech voor de stadt vā Rumunde. ulcx heeft geweest de toelatinge eñ den wille Godts/ ie daer den volckē victorie geeft alst hem belieft. Van elcke nederlage vandē leger der Staten/eñ de oorsakē

daer

daer van/ de gene die de historien van desen tijt sullen beschrijvē/materie sullen hebbē om tselue volcomenlijc te verhalē/dat achterlatende tot een exempel den nacomelingen. Nu ter tijt so en isser anders niet te aenmercken/ dan dat de Staten al gedaen hebben/ gedurende de negociatie/ tgene sy behoordē te doē/verliesēn geen tijt de gene die niet gereet en is. Waer toe sy ooc niet te veel tijts en hebbē geemployeert/ want men sal niet bevindē dat het tractaet van peyse met Don Jehan/ langer geduert heeft dan twee maendē/te wetē Augustus eñ September/wesende voorwaer eenen corten tijt/om te slissen de diversche swaricheden/ die alle negotiatien van peyse met hen brengen/ eñ die niet lanc genoech en ware om een cleyn proces tusschē gemeyne partyen te slissen. Eñ daerō in stede datmen hem hier wilt beclagen vande feyten der Staten/so behoorē wy Godt te dancken eñ te lovē/die door sijn goedertierenheyt eñ gracie heeft belieft den Staten so veel machts eñ autoriteyt te gheven/dat sy in so corten tijt hebben onder hen machgebrocht so vele Steden /eñ doē raseren so vele Casteelen. Dingen voorwaer so gedenckweerdich/ dat in teecken van danckbaerheyt de memorie daer af altoos behoorde bewaert eñ onsterffelijc gemaect te wesen: Al en haddemē in een heel iaer/anders niet gedaē/dan verlost vande Duytschen een stadt van T'shertogenbosch/ eñ geauctoriseert alleenlijc de af-worpinge vā een Casteel van Antwerpen/so en soude den tijt noch niet dan veel te wel hebbē geemployeert geweest. Eñ de weldaet die de Nederlanden daer af hebben ende noch sullen ontfanghen / is sonder comparatie veel grooter ende van meerder consequencie/goet/ende versekertheyt des levens/dan alle de schaden/verlies/ende verderffenisse die sy hebben gehadt vande soldaten/so vianden als eygen volc der Staten/op het plat Lant. Het welcmen nochtans niet en can verhoeden/ alsmen bedwonghen is in oorloge/eñ principalijc civile/ te comen. Maer de desolatien/verwoestingen/eñ alle specie van wreetheden eñ miseriē sijn nootsakelijcke toe-vallingē/eñ verselschappen altijts diergelijcke dissentiē/ beroertē eñ inlantsche oorloghen.

Laten

Latende dan dit eerste Artijckel / eñ comende tot het
eede/dwelc is gelegẽ inde dispute vande Pacificatie
n Gent/eñ oft de Staten naer het vertreck van Don
han eenichsins hebbẽ gedaen tegen de selue Pacifi-
ie/consenterende den vrede eñ accord tusschen d'eene
d'ander Religie. Om dit dan wel te verstaẽ/ so schijn-
:/datmen ten eersten moest weten eñ kennen de gene
de voorseyde Pacificatie gesloten hebben/ eñ d'oor-
e waerom sy gemaect is. Nu so sullen wy beuinden
diese gesloten hebbẽ/sijn van d'eender sijdẽ de Sta-
vande Landẽ van Brabant/ Geldren/ Vlaendren/
tois/ Henegouwe/ Valenchijn/ Rijssel/ Dowaey eñ
chies/ Vtrecht/ Mechelen/ Namen/ Doornick/ Tor-
is/ Vrieslant/ Groeningen eñ Ommelant/ ende van
nder sijde: Mijn heere de Prince vã Orangien/ eñ
Statẽ van Hollãt eñ Zeelant met hun geassocieerde.
m so moetmẽ aenmerckẽ/ dat de eenige oorsake vãt
ntract/eñ de meyninge eñ intentie vande cõtracteer-
s/ heeft geweest om de Spaegnaerden met hunnen
hangerẽ te verdrijuẽ wt dẽ Lande/eñ daer in te voe-
den vrede/ met de onderhoudinge vande Rechten/
umẽ eñ priuilegiẽ vã eenẽ yegelyckẽ. Dat dat so is/
bedrage ic my aẽ het tractaet vãde Pacificatie/door
welc men sal genoemt vindẽ de contracteerders/ eñ
claert de oorsake vãde confederatie/ verbõt eñ vnie/
doẽ tusschẽ de voorseyde persoonẽ beslotẽ. Oot moet
wterlijc examinerẽ eñ bekennẽ het gene waer door
eenige willẽ seggẽ/dz de Statẽ soudẽ gebrokẽ hebbẽ
Pacificatie van Gent/dwelc in somma is/om dat de
aten soudẽ toegelatẽ hebbẽ eenige innouatie int feyt
e Religie/ eñ gecõsenteert de exercitie vãde Religie
mẽ noemt de Gereformeerde / eñ dat tselfde oorsake
de geweest hebben vã alle troubiẽ daer na geuolcht.
aer op ic int cort sal antwoordẽ/datmẽ inde voorsey-
Pacificatie niet beuinden en sal / dat de Landen hen
bẽ verobligeert / datter geẽ veranderinge geschiedẽ
oude inde Landen van Brabant/ Vlaenderen/ende
ere:maer alleenlijck dat die van Hollant ende Zee-
t/noch eenighe andere/van wat qualiteyt/ Lant/oft

condi-

conditie die souden mogen wesen / niet en souden m
ghen yet aenrechten/ teghen de Roomsche Catolijcsch
Religie. Door welcke conuentie eñ accoord/den selue
Landen diet also besproken hebben geensins en is be
nomen/ de Liberteyt eñ dispositie van hun eygen affa
ren/gelijc ooc het woort van/aenrechten/ is te verstae
vande daet/ende niet vande ordonnancie/eñ dispositi
des ouersten. Eñ bouen dien/dat die woordẽ hier gee
vaste obligatie met en brengen/so en waren de Lande
tot Ghent niet vergadert/om regel ende ordonancie t
stellen int feyt vande Religie: waerom dattet een don
ker sake soude sijn/ ende tegen alle rechten/te willen d
woorden interpreteren teghen de intentie der contra
teerders. Eñ gelijc dit punct vande Religie is van sulck
consequencie eñ importancie/dat haddẽ de Staten/die
aengaende/hen eygen Landen eenẽ regel eñ wet wille
gheuen/eñ hen seluen verobligeren / soo souden sy we
opelijc vercleert hebben de conditien eñ termen vand
obligatie: Het welcke sy niet gedaen en hebben/dan a
leenlijc besproken dat die van Hollant eñ Zeelant nie
en souden moghen innoueren inde Religie / sprekend
onwtscheydelijc van alle andere van wat Lant / quai
teyt oft conditie die souden mogen wesen. Ende ten i
niet te achten van tgene men soude mogẽ seggen/ dat
men waerschijnelijck soude moghen oordeelen/ dat d
voorseyde Landẽ als doen/want sy al Catholijc warẽ
geen veranderinge oft moderatie en souden hebbẽ wi
len toelaten. Want in soo swaren saken eñ van sulcke
consequencie en machmen hem niet houden/aen tgen
men soude mogen seggen gedacht te wesen/maer moe
daer tegen weghen eñ volghẽ tgene dat expresselijc va
noode is: hoe wel datmen niet en can presumerẽ dat d
contracteerders alsdoẽ van dier meyninge warẽ/ mae
ter contrarien om in alle manierẽ te voorsien totte we
uaert eñ conseruatie vant Vaderlant. Eñ waert datm
formalijc geproposeert/eñ ter deliberatiẽ gestelt hadde
oftmen hem soude moetẽ binden aen sulcke wet / te we
ten: Van geensins te mogen veranderen vanden sta
der Religie/eñ diẽ niet te accommoderen na de noot
kelijc

kelijckheyt des tijts. Het is wel te dencken/ dat de gedeputeerde (gecommitteert om het tractaet eñ besluyt van het accoord) oordeelende na t'behoorẽ van wijse eñ verstandige lieden/ soudẽ verclaert hebbẽ hen niet te willen verbinden aen conditien / belettende de vrijheyt van te mogen disposeren vande sakẽ des Lants/ gelijcmen dat door de toeloopingẽ des tijts soude bevindẽ te behoorẽ: Namelijc na dat sy/ om de oorloge tegẽ die van Hollant eñ Zeelant te niet te doẽ/ hen toelietẽ de gereformeerde (so sijse noemen) Religie te onderhoudẽ/ met seclusie vã de Roomsche Religie. Ten is niet waerschijnelijck/ dat sy hen selvẽ souden hebbẽ willen verbindẽ aen conditiẽ de welcke hen soudẽ belet hebben te accorderen d'exercitie vãde gereformeerde Religie/ eer dan te verwachtẽ eenẽ civilen oproer/ eñ houdende nochtans de exercitie vande Catolijcxsche Roomsche Religie in haer gheheel sonder verminderinge vande Geestelijcke goedẽ ende renten/ eñ daer door hen van quader conditie te makẽ/ dan die vã Hollant eñ Zeelant. Het blijct dan genoech dat door de Pacificatie vã Gent niet geconditionneert en is / dat de generale Staten eñ particuliere Landen niet gheoorlost en soude sijn/ te ontfangẽ den *Religions-Frede*: also dat de gene dien ontfangen hebbẽ/ geensins en hebbẽ gedaen tegen de selve Pacificatie. Eñ al waert dat sy daer tegen gedaen haddẽ (dwelc sy niet en doen) so en waer dat so grootẽ infractie niet datmen daerom soude moghen twist ofte tweedracht soecken/ teghen de Landen die altsamen hebbẽ gesloten met die van Hollant eñ Zeelant. Want aengaende henlieden/ sy en hebben hen alleẽ onder den anderẽ daer in niet verbondẽ/ maer alleenlijc gecontracteert met de Staten van Hollant eñ Zeelant/ die welcke niet meer oorsake en hebbẽ hen daer af te beclagẽ dan dander Landẽ doen en souden/ waert dat de Statẽ van Hollãt eñ Zeelant begeerden toe te latẽ de Roomsche Catholicxsche Religie/ hoe wel datmense (naer het inhout vande voorseyde Pacificatie) daer toe niet en can dwingen. Ooc so en ist niet te aenmercken/ dat door de Pacificatie van Gent geseyt wort/ datmen dit feyt vande Religie soude examineren

inde solemnele vergaderinghe der generale Staten/ te houdē naer het vertrec der Spaegnaerdē eñ hun adherenten/eñ als de sakē al soudē geredresseert wesen naer inhout der voorseyde Pacificatie/want tegen dit selue compact/ aengaende van niet te doen tegen de Catholijcksche Roomsche Religie/ strijden alle de bouen geallegeerde redenē/ wesende genoech bewesen/ datter nae alle redenē van Rechte geē verbont en is/dan aengaēde de Staten van Hollant eñ Zeelant/hoe wel dat andersins ooc dese wtstellinge op de generale Staten geconditioneert(alst breeder blijct by tvoorseyde tractaet van peyse)geensins en belet datmen daer en tusschē by prouisie/niet en soude mogen ordonerē/gelijcmen dat voor de weluaert des Lants soude beuinden te behooren: de welcke prouisionele ordonancie tot ghe enen achterdeel sijn en sal vande principael materie/diemen inde voorseyde generale vergaderinge ter neder moet legghen.

Laet ons nu comen tot de puncten/van het quaet/eñ de inconuenienten/diemen seyt gecomen te wesen door de toelatinghe vandē *Religions-Frede*. Maer eermen dit punct wel eñ te degen soude connē verstaen/so moetmē onderschepdelijc examinerē/ost eer(om de corthept niet te buyten te gaen) alleenlijc mentie makē/vā dinersche questien/ de welcke ons voorwaer wel dienen tot desen teghenwoordigen tyt. Te werē ost de stedē/die anders niet gedaen en hebben/dan sy en vermochtē/de andere rechtueerdige oorsake hebbē gegeuē om hen daer aen te scandalizeren/eñ om dit voorgenomen scandael so seer ter herten te nemē/dat sy daer door hen gebueren ende bontgenooten oorloge willen aendoē: Waer op(ist dat de geschreuē wettē eñ de redene stede grijpt)men mach besluyten / dat de ghene die tot sijns selfs behoudenisse doet / tgene dat hy na recht ende redene vermach/ dat die niemanden geen ongelijc en doet. Ten tweeden: ost de nootsakelijchept / eñ de inconuenienten diemē in andere Landē daer door heeft sien gheschieden/niet en mochtē sulcke wet geuē / datmē daer door eer behoorde toe te latē twee Religien/ dan in een oorloge te treden/ hoe wel dat andersins niet en was ghesloten/ te preten-

deren

deren de vrijheyt vā meer van eene exercitie vā Religie. Nu de gene die de cōtrarie hier af willē houwē staende/ en hebbē geen gedachtenisse van het quaet eñ de allendicheden/ die geschiet sijn/ in Duytschlant/ Vrancrijc eñ andere plaetsen/ om dat sijt alle hebben willen brengen tot eene Religie: eñ t'waer wel van noode dat de Leser hier voor oogē hadde/ de grouwelijcke moorden/ gedaē in diuersche Prouincien/ de welcke nochtans ten lesten hebbē genootsaect geweest/ het Seyl te strijcken/ eñ hen te geuen onder betere redene/ toelateñ die vāde Religie genoemt de Gereformeerde/ tgene behoort tot de vrije exercicie der seluer. Also dat de gene die niet geheel verblint en sijn/ ten minstē willē wijs wordē door de exempelen van hen nabueren: achtervolgeñ het seggen vanden genen diese noemt geluckich te sijn/ die wijs hebbē leeren sijn/ door eens anders quaet. Eñ datmē hem wil laten dunckē/ datmē den *Religions-Frede* wel belet soude hebben/ waert dat sijne Alteze/ mijn heere de Prince/ eñ de Staten gewilt haddē/ dat en sijn al maer fantasijen sonder eenich fondemēt: Ten ware datmē seggē wilde datment soude hebbē moetē doen door gewelt/ executerende die vander Religie mettē viere/ eñ wederkeerēde tot het moordē. Het welcke sijne Alteze/ Ex^cie, eñ de generale Statē eens geerne soudē doen een eynde hebbē/ met sulcke versekeringe datter gheen oorsake meer en soude zijn/ het selue in toecomeñ tijden te vreesen. Wāt ist dat die vāde Religie niet gevreest en hebbē int meeste vande Spaensche Tirannije: wat apparēcie wasser hen te mogē bedwingen in eenē tijt / inden welcken het volc hadde hope van een weder oprechtinge der saken/ eñ vande conseruatie vande preuilegien des Lants/ eñ ooc vāde vrijheyt der cōscienciē/ wesende de Placcatē (de welcke sy souden hebbē mogen vreesen) met goede redene te niet gedaen. Eñ alst al wel verstaen is/ so salmen veel nootigher vindē/ datmen tgene/ datmen niet beletten en mocht/ eer behoorde opelijc eñ int openbaer toe te laten/ door autoriteyt vandē ouerstē/ dan int heymelijc/ eñ dien achtervolgende door vsurpatie / eñ door eygen autoriteyt / de welcke dicwils seer dangereus/ eñ

schadelijc is. Oock so en hebben sijne Alteze/Excie, eñ de generale Staten/noyt van sinne gewecst de Landẽ te dwingen om den *Religions-Frede* te ontfangẽ/maer hebben dat gelaten ter vrijer dispositien/van elc een vandẽ Landen/om hen te behelpen/eñ te disposeren/ghelijc sy dat tot de meeste versekeringe eñ tranquilliteyt vã henne inwoonders souden bevindẽ te behooren. Voor het derde eñ wel het principaelste punct/eñ daer meestẽdeel de scheydinge van allen desen twist aenhangt/so dient welondersocht te wesen de sake van die vande Religie genoẽt de Gereformeerde / oft haer Religie is de goede eñ oprechte/eñ ter cõtrarien de Catolijcksche de valsche eñ verdorven. Nu so en is dese corte verhalinge niet om daer af te disputerẽ: wel wil ic hier by voegẽ/dat nademael dat tselue noch in twijfel is/ooc dat de adherenten vã d'eene eñ d'ander Religie gelijc sijn in Coninckrijckẽ eñ de Landen daer de Religien respectiuelijc regneren/ ooc schier gelijc sijn/datter wel luttel oorsake is om d'eẽ bouen d'ander eenich voordeel te willen hebben/onder tdecsel vã een possessie. Het welcke men niet toe en laet na alle regels van rechte in eenige sakẽ die merckelijckẽ quaet sijn/hoe veel te min aẽgaeñ de Godlijcke wet/ten ware dat de menschẽ hier beneden woudẽ voornemen God een wet te stellen/ eñ tegen hem woudẽ gebruyckẽ geschreuen rechtẽ. Also dat het blijct dat so lãge de sake noch anders niet verclaert en is/men beyde de Religien moet verdragen/tot dat het God belieft de geheele werelt also te verlichtẽ/dat sy alle mogẽ crijgen de kennisse van het oprecht geloove eñ Religie. Eñ also door diuersche verhalingen alreede gedruct/ gedisputeert is op de toelatinge vã beyde de Religiẽ/eñ oftmẽ de cõscientien mach bedwingẽ/so en vinde ic geen sake om daer op te blijuẽ staẽ/ my houdeñ aẽ tgene dat de andere verhaelt hebbẽ/eñ door merckelijcke redenẽ beroõt/dat den *Religions-Frede*, indẽ Landen daer hy ingevoert is/niet allẽ en is behulpich tot de behoudenisse vandẽ inwoonderẽ/ maer ooc geheelijc vã noode. Eñ dat dien achtervolgeñ den seluẽ *Religions-Frede* geen oorsake en is van alle het quaet eñ allendicheyt: maer ter cõtrarien de gene/die de

Landen/

Landen/die alreede den seluē ontfangē hebben/willen bedwingē dien te verworpē/eñ alleenlijc aen te hangen de Catholijcxsche Roomsche Religie/ die procureren eñ soecken de gheheele bederffenisse eñ verwoestinge des Lants. Achtervolgeñ d'exēpel vāde gene die in Vrancrijc ouer al hebbē willen invoeren eñ doen onderhoudē de eenige Catolijcsche Roōsche Religie/ de welcke hebben oorsake geweest van ontallijcke moordē eñ wreede dootslagen/ gemengt met alle specien van ontrouwicheyt eñ wreetheyt. Eñ het schijnt dat de gene die daer/ in dese Landen/aengrijpen den seluen Raet/oock soecken te sien het selfde effect/ ende dat sy hen niet en sullē willen versinnen / voor dat sy de t'geheele Lant sullen ghesien hebben tot een verderffenisse eñ verwoestinghe vande soldaten/ende het bloet der onnooselen vlietende door de ouerghebleuen vervallinghen.

Alle dit aengemerct/eñ ooc de exempelen van onsen naebueren / de welcke ons hooren te dienen tot eenen Raet/ so en hebben de Staten niet qualijc gedaen/ toelateñ den *Religions-Frede* / den genē die dien begeerden/ doende daer in oock geensins tegen het inhout ende de gherechte intentie vande Pacificatie van Gent/principalijc gemaect om de vianden wt den Lande te drijuen. Ende alsoo de wtdrijuinghe der Spaeignaerden/is de eenige oorsake vande voorseyde Pacificatie/so moeten hen oock alle de acten der Staten aen tselue rapporteren : Also dat de ghene die de behoorlijcke contributien niet ghegheuen en hebben / ende die andersins hebben verachtert de middelen om den Viant te verdrijuen/iae ooc de gene die den *Religions-Frede* hebben willen beletten/sijn de gene die gedaen hebbē tegen de Pacificatie. Want het is genoech kennelijc dat de Staten veel meer belet souden geweest hebben ende noch souden sijn/om den Viant te wederstaen: waert dat sy / in stede van te accorderen eenen gemeynen peys tusschen beyde de Religien/hadden willen bedwingen de eene oft de andere: gebruyckeñ den cleynē middel die sy haddē om den viāt te wederstaē/ tegē de eygē ondersatē/ die alreede vā hen gesinthz haddē/de principaelste eñ sterckste stedē vāt Lāt.

Eñ hoe wel datter eenige van dien sijn/ die hen wel te verre hebbẽ ontgaen buyten de redene / so ist verre van daer dat hen de Staten daer toe soudẽ den voet gegeuẽ hebbẽ/ maer ter cõtrariẽ hebbẽ sy ten lestẽ so vele gedaẽ (hebbeñ sijne Excie daer toe gheemployeert sijne eygen presentie/ dattet al is gecomẽ soomẽt soude hebbẽ mogẽ begeeren: Ja oock soot de andere partije heeft beuonden redelijc te sijn. Weseñ ooc buyten propooste datmẽ hier sal staen op particuliere sakẽ / om de generaliteyt daer mede te accuseren / ende te blijuen inde accusatie van dinghen / de welcke om dat sy teghen redene gheschiet sijn / sijn weder opgherecht met een vast verbondt/ ten eeuwighen daghe te vergheten alle voorleden saken.

Nu om dese verhalinge te claerder te maken/ so salt goet sijn te ondersoecken het aduijs vande gene die onderhouden willen hebben de Pacificatie van Gent / de Vnie daer na geuolcht/ eñ het eewich Gebodt/ willende met den Coninc peys makẽ/ onder de belofte van te onderhoudẽ de voorseyde Pacificatie van Gent/ Vnie eñ eewich Gebodt/ eñ het quaet dat comen sal vã dese resolutie / met de consequencien die de selue met haer sal brengen. Aengaeñ de Pacificatie van Gent/ het is hier voren geseyt hoe datse gemaect is om den Viant te verdrijuen/ eñ niet om tseyt vãde Religie: Het is ooc geseyt dat de Landẽ die dẽ *Religions-Frede* aengenomẽ hebbẽ/ niet en doen tegen de obligatie vande voorseyde Pacificatie: maer alleenlijc de gene/ die hen beste niet en doẽ/ om de generaliteyt te helpen verdrijuẽ den ghemeynen Viant. Alsoo dat de gene die alleen eñ particulierlijck peys willen makẽ mettẽ Coninc/ onder het decsel vãde onderhoudinge van de Roomsche Catholijcxsche Religie/ nemeñ een verwe van te willẽ onderhoudẽ de Pacificatie van Gent/ doẽ opelijc daer tegen/ te niet doẽde het principael fondement vãde voorseyde Pacificatie te wetẽ: de verdrijuinge vandẽ gemeynẽ viant/ eñ lateñ hen bontgenooten (den welckẽ sy/ naer d'inhout vande voorseyde Pacificatie / sijn schuldich alle assistentie te doen) so vele het hen aengaet/ inde macht/ beliefte/ ende misericordie vandẽ Viant. Eñ daer en bouen geuen sy

opelijc

opelijc genoech te kennẽ dat ſy uiet vã ſinne en ſijn die
van Hollant eñ Zeelant meer dan den anderẽ Landen
toe te latẽ de vrijheyt vande exercitie van henlieder Re-
ligie/ achtervolgeñ het accord vande voorſeyde Pacifi-
catie. Want ſy limiterẽ eñ omwindẽ de onderhoudinge
vande Pacificatie van Gent/daer by ooc voegeñ de ob-
ſeruatie van de Vnie eñ het eewich Gebodt: Want het
is gewis eñ het blijct/ door de Vnie daer aen ſy hen be-
dragen/ dat ſy ſoudẽ moetẽ onderhoudẽ eñ doẽ onder-
houdẽ de Catholijcxſche Roomſche Religie:waer door
het te verſtaẽ is/dat ſijſe ſoudẽ willẽ bedwingẽ die hen
daer tegen ſoudẽ ſtellẽ. Eñ door het eewich Gebodt /ſo
hebbẽ de vijfthien Landẽ (te weten eenige particuliere
die geenen ſuffiſanten laſt en haddẽ om tſelue te doen)
gheſworen te blijuẽ inde Roomſche Religie. Nu ſoo de
ſelue Religie heeft ſekere regelẽ eñ wettẽ / waer door ſy
niet en mogẽ noch en willẽ lijdẽ/noch ooc eten oft con-
uerſerẽ met die vãde Religie genoẽt de Gereformerde:
ſo ſchijnet dat onder t'decſel van den eedt gedaẽ/eñ de
wet gegeuẽ/naer het inhout van het eewich Gebodt/ſy
ſoudẽ willẽ oorloge vueren tegẽ die van Hollant ende
Zeelant. Gelijcmen geſien heeft dat Don Jehan onder
het ſelfde decſel heeft willẽ doẽ/eer hy hem verſach van
het Caſteel van Namen. Eñ ſiende dat de Landen(als
wijſer ſijnde) daer alſdoẽ niet in en wilden conſenterẽ/
ſo was dat de oorſake van het innemẽ van t'voorſeyde
Caſteel/om hen met gewelt daer toe te verwilligẽ/hem
betrouwende op het Caſteel vã Antwerpẽ/ende op het
Duytſch garniſoẽ/dat hy(tegen de voorſeyde Pacifica-
tie)hadde gehoudẽ/inde principale Steden des Lants/
eñ op het verſtãt dat hy mocht hebbẽ / op eenige vande
principael heerẽ/die hen nader hãt ontdect hebbẽ. Siet
dit is de oorſake waerõme de Prince vã Parma/eñ ſyn
adherentẽ/als nu ter tijt ſchijnẽ te willẽ onderhoudẽ de
Pacificatie vã Gent/ daer by voegeñ de Vnie ende het
eewich Gebodt : wel weteñ dat de Vnie eñ het eewich
Gebodt/de voorſeyde Pacificatie maect van gheender
weerdẽ/ eñ dat door de Vnie eñ eewich Gebodt/ de ri-
goureuſe Placcaten wederõ ſijn ingeſtelt/ende het vier

 ontſte-

ontſteken/om te branden eñ te doodē/ niet alleenlijc de
gene die daer warachtich ſijn vande Religie : maer ooc
de gene die eenichſins hebben aengehangen de Pacifi=
catie van Gent/eñ die getoōt hebben het minſte teecken
van te fauoriſeren de vrijheyt der cōſciencien/eñ de on=
derhoudinge vā de vrijhedē eñ de Liberteyt des Lants.
Want aengaeñ de Coninc/die en denct geenſins de Pa=
cificatie van Gent toe te latē ſlechtelijc eñ ſimpelijc ge=
lijcſe luydt. Het welcke hy den generalē Staten opelijc
heeft te kennen gegeuen door den Baroen vā Selles/
inde cōmunicatie die tot Mechelē gehoudē was tuſſchē
den voorſ. Baroen van Selles vā wegē ſijne M^teyt vā
d'eender ſijdē/eñ den Graue vā Bouſſu eñ andere gede=
puteerde vande generale Staten vā d'ander ſijde:waer
vā de ſtucken/eñ het gene alſdoē in ſchrift wert geſtelt/
mach getuygē. Gelijc ooc den heere van Mote (hem be=
roemeñ macht te hebben van ſijne M^teyt.) tot noch toe
niet verclaert en heeft dat ſijne M^teyt van ſinne ſoude
ſijn te onderhoudē de Pacificatie van Gent. Eñ de gene
die weten/ met wāt ſwaricheyt/ conditien eñ reſtrictien
de ſelue Pacificatie is geapprobeert geweeſt door Don
Jehan/ eensdeels verclaert door de voor=redene van het
eewich Gebot/die ſullen lichtelijc connen oordeelen/dat
hy dat al maer voor eenē tyt en dede/houdeñ altijts ge=
noechſame openinge om de ſelue te interpreteren/ſoo't
hen goet ſoude duncken. Het welc achteruolgheñ/wert
ten tyde van Don Jehan de Pacificatie vā Gent gein=
terpreteert/door het aduijs vandē Biſſchop vā Atrecht/
(te weten: Den genē (de welcke hebben verlatē de goede
eñ oprechte ſake/ hem heeft laten abuſeren) die ſo won=
derijcken veel hout / eñ altoos ſweirt byde Pacificatie
van Ghent/de Unie eñ het eewich Gebot) eñ wert ver=
claert geen ſtede te grijpen/dan voor de gene die geban
nen eñ verloopen hadden geweeſt/eñ nu wederō ghe=
keert waren/eñ niet voor de ghene die int Lant waren
ghebleuen. De welcke door dien middel waren berooſt
eñ geſpolieert/van alle de weldaden vande Pacificatie.
Het welcke ooc metter daet geapprobeert wert/door het
bloet van eenen Borger van Mechelen/ gheexecuteert

door

door het gebot vā Don Jehan/ wt crachte vande voorſ. interpretatie. Eñ om de waerhz te ſeggen/ is het eewich Gebot eñ de Vnie anders dan eene Inquiſitie/ veel rigoreuſer dan die van Spaeignien: Want en heeſtmen wt crachte vañ Vnie alle de Werelt niet willen bedwingen ſijn ghelooue te verclaren/ eñ ſijn ſeluen te beſchulgen: het welcke men tot noch in Spaeignien noopt gebruyct en heeft/ al waermen de Inquiſitie niet en exerceert/ dan tegē de gene die ſuſpect ſijn/ eñ die dē rechter oorſake hebbē gegeuē om vā hen t'onderſoecken. Is het niet genoech om te ontdecken alle de gene die door het geheel Lant vande Religie ſijn: eñ bekent weſeñ/ hen te te veriaghen oft te dooden? Heeſtmen niet/ ten tijde dat Don Jehan gouuerneerde/ gemaect Placcaten eñ Ordonancien/ dat ſy alle de Vnie ſoudē moeten onderteeckenen/ eñ ooc dat die vanden Edeldō ofte notabele perſoonen/ die ſouden weygeren tſelue te teeckenē/ ſouden worden geapprehendeert/ eñ hen goeden genomen/ eñ wt crachte vañ voorſ. interpretatie/ verlaten tot de beliefste vañ rigoreuſe Placcaten: het welcmen niet en can ghelooghenen / want het al metter daet is blijckende. Waer op men ſoude mogē ſeggē dat de generale Statē/ die ſulckē ordonancien gegeuē hebbē grootelijck ſijn te begrijpē/ maer gelijc het alle gedaē is voor/ oft ten minſten inden tijt vande ouervallinge van hen Caſteel van Namen/ eñ dat wy hier niet en ſpreken dan van eenige puncten geſchiet na de voorſ. ouervallinge/ ſo wil ickt hier lichtelijc paſſeren met deſe excuſie/ dat de Statē alſdoen beſeten warē met Don Jehan oft ten minſtē met ſijne adherenten. Een merckelijc exēpel voor alle andere Landē/ dat ſy hen wachtē den Prince vā Parma eñ die vā ſijnder ſijden/ ſulckē autoriteyt te geuē. De welcke hy ſonder twijfel ſal uſurperen/ iſt dat hy onder het faueur vañ tweedrachtichz der Landen/ daer in mach comē/ eñ hem doē bekennē voor Gouuerneur/ het ſy int generael oft int particulier: daer en ſal geene gelofte ſijn die hy ſal houden/ oft die de gene die hē ſuſpect ſijn/ ſal cōnen beſchermē/ noch door hen credit/ noch door hen macht/ oft door eenige weldaet te vorē gedaē. Eñ gelijc wy ter

werelt niet sekerder ofte warachtiger en hebben/dan te aenmercke de dinge en exemple die gepasseert syn/om geinformeert en ghewaerschout te wesen va het toecomede/so bidde ic alle Prelate/Edele/en andere inwoonders van dese Landen/ dat sy wille aenmercken oft de Coninge lichtelyc vergeue de dinge die door hen worde genoemt rebellien/en ooc oft sy vergete de misdade/ oft dat sy die recompenseren met verdienste oft weldaden:sy sullen beuinde neen. Also dat al gaeue men hen nu de geheele Landen/oft een deel daer af/so en sal dat tege den Coninc niet moge wtwissen de onweerdicheyt die hem dunct aengedae te syn. Vranckryck mach ons getuyge oftmen van weerde hout de beloste tegen den ondersate/en principalyc/in materie vade Religie: Ooc moge ons dese Lande int Jaer van ses en tsestich daer af exempel geue. En om my niet te verre te ontgae/int allegere van ander exemple/ waer va datmer genoech vindt inde historien/ soo laet ons compareren den staet vande Jare ses en tsestich met desen tegenwoordighen tyt/alleenlyc aengaede de geloste en getrouwicheyt die gebruyct is tege de heere/en inwoonders vande Lande/ en de moorden die de Coninc heeft doen doen: men sal beuinde datme heeft af-geslage het hooft vande Graue van Egmont/vanden Graue van Hoorne/vande twee kinderen van Batenborch/en van een groote menichte van Edel-liede vande principaelste des Lants/en meer dan dry oft vier en twintich duysent Borgers/en lieden van eeren:boue het getal der principale heeren die ghebannen hebbe geweest/ende hen goet gheconfisqueert. Onder de welcke geweest is myn heere de Prince van Orangien / de Graue van Hoochstrate / Culenborch/ vande Berch/en ontallycke Edele/en treffelycke lieden vande Lade. Heeftme in als niet gebruyct eene groote wreetheyt/doe oprechten eene raet/ alleenlyc tot hunne tyrannye. En hebbe de hoofde vande twee Graue van Egmont en Hoorne niet dry uren lanck / als tot eenen spot/gestelt geweest op twe ysere pinne/daer toe gereet gemaect. En die hoochmoedige Statuere gestelt in het Casteel van Antwerpen(het welcke gebout was om de

Neder-

Nederlandē te houwē in een eewige slauernsse) diende elders toe/ dan om onsterffelijc te makē dē Name vā een sulckē Tyrā/ eñ te teeckenē met eē eewige beschaemthz de heerē ende gemeyne inwoonders van desen Lande. Laet ons nu eens sien om wat schuldē de heerē/ Edelen eñ tgemeyn volc/ dus heeft gedoot/ van sijn goeden berooft/ ende gebannē geweest: dat is te weten om dat de Edel-lieden gepresenteert hebbeñ een Requeste/ om te vercrijgē meerder libertept vā conscientie/ eñ daer door naert exempel van andere Landē/ te schouwē het quaet daer het Lant mede gedreycht was/ ende wesende/ naer t'begeeren vande voorseyde Requeste/ eñ andere acten/ geconsenteert ende geaduoueert de Religie/ ghenoemt de Gereformeerde / datmer niet genoech tegen gestaen en heeft/ eñ ooc datmē inde Predicatien gegaen is: wāt alsmen antwoorde dat het toegelatē hadde geweest/ so wert bydē Officiers gheantwoort dat dat consent met gewelt was vercregē. Wie sal ons nu versekcrē/ dat de Prince van Parma niet en sal volgē den seluen regel: De Graue van Egmont/ hadde al gedaē met consent eñ wille vande Gouuernante/ en hadde noopt de wapenē tegen den Coninc gedragen/ hy hadde ooc door sijn credit eñ autoritept doen ophoudē alle de Predicatien / eñ het geheele Lant geleuert oft gelaten in de macht van mijn Vrouwe de Hertoginne vā Parma/ eñ vāden Hertoge v ā Alba/ also dat in bekentenisse vā alle dese weldadē/ men hē sondt vāde presentē wt Spaeigniē. Nu de heeren/ die nu ter tijt in t'credit eñ autoritept sijn/ hebbē al gedaen tegen den wille van wijlen Don Jehan/ hebben hem gehoudē wt dē gouuernemente/ hebbē de wapenen gedragē/ eñ geheel heyr-legers geuuert om te bevechten soo wel den voorseyden Don Jehan / als den Prince van Parma/ hebben oorsake geweest vande onderhoudinge der sakē van Hollāt en Zeelant/ eñ dat de Religie eñ de Predicatiē sijn ingevoert/ dat de Casteelē sijn af-geworpen/ eñ en sullen nimmermeer den middel hebbē om de Predicatien te doen ophoudē/ eñ noch min om de stedē eñ het Lāt te leuerē in sulckē staet/ alst was ten tijde dat sy hen verbondē met dē voorseydē heere de

Prince eñ de Statẽ van Hollant eñ Zeelant/alſo dat ſy niet en hoeuen te verwachten dan een ſwaerder oft ten minſtẽ de ſelue recõpenſie. Eñ en iſt nu groot iãmer/de arme gemeynte die onder het betrouwẽ vã hen hoofdẽ eñ heeren/hen hebbẽ gegeuen tot een gerechtige ſake/te ſien verlatẽ inden wille vanden Wolf/de welcke hen ſo ſal vernielẽ/ſo verre ſy metter vlucht ſijne verwoetheyt niet en ontvliedẽ/dẽ welckẽ hũne excuſiẽ veel min ſullẽ helpen/dan ſy deden ten tijde vanden Jare lxvi. Godt wille door ſijn bermhertichz vã ons keerẽ alle het quaet dat ons ſonder faute bereet is/ ten ſy dat wy alle vereenicht blijuẽ/eñ dat wy ons niet en laten bedriegẽ onder dit valſch decſel vañ onderhoudinge vande Pacificatie vã Gent/de Unie eñ het eewich Gebot:de welcke men ſal beuinden te weſen valſche eñ bedriechelijcke conditien/min verdrachlijck/dan de rigoreuſe Placcaten/de welcke geen ſtede en grepen dan tegen de ſuſpecte. Eñ dat is ooc de oorſake geweeſt/waerõ dat die vã Hollant ende Zeelant noopt en hebben willen conſenteren inde Unie noch het eeuwich Gebot / maer hebben altoos ter contrarien geproteſteert/gelijc het by de acten can blijcken: waer van ic niet voorder verhalen en wille/ weſeñ wel verſekert dat mijn heere de Prince/eñ de Statẽ van Hollãt eñ Zeelãt/eñ die vãder Religiẽ/hẽ ſake wel ſullẽ connen verantwoordẽ/als ſijt ſullẽ beuindẽ te behoorẽ.

Dit is tgene dat my te vorẽ gecomẽ is om int cort te verhalẽ/op deſe twee eerſte Articulẽ. Nu reſteerter noch te verhalẽ/op de oorſakẽ waerõ dat een ſo grootẽ Heyrcracht/ als de Staten hebbẽ doẽ vergaderẽ/anders niet wtgerecht en heeft. Eñ ten eerſtẽ/ſo ſijn de Statẽ grootelijc te prijſen/eñ de Landẽ behoorent hen wel grooten dãc te wetẽ/dat ſy ſo veel gedaẽ hebbẽ/dat ſy opgerecht hebbẽ eẽ ſo machtige Coninclycke heyr-cracht/het welcke niet geſchiet en is / ſonder een merckelijcke eñ openbare gũſte eñ goedertierenhz Gods/ de welcke door ſijn bermhertichept een yegelijc heeft doen bekennẽ/dat den genẽ diemen woude verdruckẽ/noch geen middelen en gebrakẽ om hen/niet alleen te verwerẽ/maer ooc na dẽ menſtelyckẽ ſchijn/om den viant te bevechten ende te verwin-

verwinnẽ. God gaf ooc de victorie voor Rymenãt/naer de welcke den Viãt hem noyt en heeft derren te velde geuẽ/maer hẽ vertreckeñ eñ altoos achterwaert deyseñ/ heeft hy hẽ ten lestẽ beschanst met goede schanssen voor de stadt vã Namen op dẽ berch vã Bouge. Nu gelijc de macht der Statẽ (te wijle dat Don Iehan vertroc) hen vergaderdẽ/de welcke na dẽ slach vã Rymenant werdẽ vermeerdert/door de comste vañ macht vandẽ Hertoge Casimirus/so begonstmẽ te treckẽ na dẽ Viant/eñ vercregẽ hebbeñ de cleyne plaetsen vã Gennep eñ andere/ so namen de Staten door cõpositie de stadt van Nyuel. Eñ so daer en tusschẽ/mijn heere dẽ Hertoge vã Aniou/ beschermer vañ Belgische Liberteyt/tegẽ de Spaensche tyrannie/hadde belegt de stadt vã Bins/ so hiel hem dẽ leger der Staten daer rontõ/om hem hulpe eñ assistẽtie te doen/waert dat den viant het innemen vande voors. stadt vã Bins/hadde willẽ beletẽ: met goede meyninge dat so haest de selue soude ingenomẽ sijn/ dat sy alsdan vereenicht met de macht vã mijn heere dẽ Hertoge den viãt soudẽ gaẽ bestootẽ: Maer so t'geschiet is dat na de ouerleueringe vã de stadt van Bins/een deel van Casimirus Ruyters ouergetrockẽ sijn in Vlaenderẽ/eñ daer na ooc eenige hoopẽ Francoisen/vã die van mijn heere den Hertoge vã Alenchon/ooc derwaert getrockẽ sijn/ eñ datmẽ om dier oorsakẽ/ eñ ooc om datmẽ mijn heere dẽ Hertoge vã Alenchon niet en conste contenterẽ aengaeñ de beloofde stedẽ/ niet en heeft connẽ den middel vinden om de legers by een te vergaren. Siet dit is de rechte oorsake waerom dat den legher der Staten / de vianden die beschanst warẽ by de stadt van Namẽ/niet beuochten en heeft. Ende het is verre van daer dat de Staten eñ wijlen de Graue van Bossu met de andere hoofden vanden Legher daer in te veschuldighen oft te misprijsen sijn/dat sy hun beste niet gedaen en hebbẽ om den Viant te bevechtẽ/ maer ter cõtrarien so sijnse grootelijc te prijsen dat sy (schier tegen alle mẽschelijcke hope) het volc ongelet oft ongeschaept hebben wederõ gebrocht. Wãt weseñ gefrustreert vãde assistentie vãde macht der Francoisen/waer op sy eensdeels ghesteunt hadden/

hadden/so warē sy veel swacker dan den viant/eñ daer
was merckelijcke vreese/dat hadse de viant beuochten,
dat sijt te quaet soudē gehadt hebbē. Wāt de viant was
vele stercker vā Voet-volc/dan den leger der Statē/den
welcken om dat sy den viant naerder souden comen,
waren in sulcke plaetse daer het Voet-volc soude voor-
deel gehadt hebben tegen het Peerde-volc. Nu so is de
swacheyt vāden leger der Staten veroorsaect geweest
door faute van gelt: wāt gelijc de swerte Ruyters eñ het
Voet-volc niet meer dan een maent gelts ontfangen en
hadden/so en wast hen niet moghelijc hem met so luttel
gelts te onderhoudē/ eñ noch min hen in onderdanichz
te houden. Maer bouen dien dat de hoofden(by faute
van gelde) sulckē gebodt ouer den leger niet gehadt en
hebbē alst wel behoorde/om hooge eñ loflijcke feytē wt
te rechtē/eñ dat den leger niet en heeft willē voort mar-
cheren/dan door biddingen/eer den hoofden gebiedeñ/
dan gheboden sijnde/ so ist eenen yegelijcken genoech
kennelijc/datter een groot getal soldaten sijn vergaen/
door enckel behoeflijcheyt eñ armoede. Want ghelijc sy
waren in een Lāt/al waer dattet(door dien dat sy daer
so lange gelegen hadden) al wtgeteert eñ opgeten was/
eñ dat sy geenen middel eu haddē om het luttel dat hen
de Soetelaers aenbrochten/te betalen/so minderdē den
leger alle dage/door hōger/peste/eñ andere smettelijcke
siecten: de welcke gemeynlijc volgen eñ verselschappen
diergelijche onbehoorlijcke behoeflijchedē eñ miserien.
Het welck ooc oorsake was dat een groot getal solda-
ten/so wt desen Lande als vremdelingen/ sijn vertroc-
ken wt den leger/want sy de allende niet en costen ver-
dragen. Ende het is een sake diemen lichtelijc mercken
can/datmen geenen leger en can onderhouden/ sonder
gelt/eñ dat de swerte Ruyters/ Bendē vā Ordonācien/
lichte Peerden eñ Voet-volck/want sy in ses maenden
schier geenē eenen stuyuer ontfangē en haddē/gerechte
oorsake haddē om ongewillich te sijn. Eñ diē achtervol
gende/ so moetmen de hoofden grootelijc prijsen/ende
danckē/die door hē cloecheyt/autoriteyt eñ geloove den
leger by een gehoudē hebbē/tot dat hy was wt het merc
kelijc dangier van beuochtē te worden vāden viant/eñ

om dat sy dē selue ghebrocht hebbē ter plaetsen/daer hy de Statē eñ het Vaderlant soude mogē dienst doē hebben/waert datter middel geweest hadde om hen te contenteren. Nu om te verhalen aen wien het gelogē heeft dat het gelt den leger niet gefourniert en is geweest/ dat waer al te lāc om particulierlijc te beschrijuē. Maer so men de rekeninge ghemaect hadde/dat den leger ter maent costen soude acht hondert duysent gulden/so en heeftmen van alle de Landen in ses maendē niet cōnen vercrijghen eenmael vier hondert duysent ponden/ de welcke den meestendeel opgelicht werdē in de stadt vā Antwerpen. Dit is de oorsake waerōme de borgherije vāde selue stadt hen met rechte beclaget/ dat de ander Landen eñ steden/hen/ in hen goede affectie niet nagevolcht en sijn: Tis oock tgene daer sy hun in abuseren/ meyneñ dat de generale Staten genoech voorsien sijn geweest van gelde/eñ dat de penningen qualijc sijn wtgerept geweest/meynēde om dat sy hun deuoir so wel gedaen hadden/assistereñ de gemeyne saken/dat de andere oooc het selfde gedaē hebbē/ dwelc geheel cōtrarie is:wāt gelijc het geseyt is/so en is vā alle de geunieerde prouincien/wtgenomen Hollāt eñ Zeelant/eñ de stadt van Antwerpen/in ses maenden niet gecomen vijftich duysent guldens. Niet teghenstaende dat sijne Alteze/ Excie, die vāden Raet vā Staten/eñ de generale Statē/ hebben gedaē alsulckē neersticheyt/ alst mogelijc was/ om de Landen daer toe te brenghen dat sy gelt souden seynden. Also datmē beuindē sal/dat sy tot dien eynde/ hen gedeputeerde gheduerrichlijc hebben gehadt bijde particuliere Staten/die seyndende den eenē tijt op den anderen/onderrecht met de middelen die sy gebruycken soudē/om hen totter redene te brengē/eñ hē te bewegē/ om toesicht te nemen op de saken des Lāts/ende dat sy deernisse souden willen hebben met het arm volck dat daer vāde soldatē/by foute vā betalinge/wert verdruct/ op geten/eñ te niet gebracht/daer by voegeñ/smeeckingē/protestatiē eñ dreygementē/ sulcke alsmē eenichsins soude mogē bedenckē te mogē dienē/om hē tot de redene te brengē/eñ te accōmoderē tot de weluaert/versekeringe eñ behoudenisse des Lants. Eñ ick en geloof niet

dat een groot boec genoech soude wesen/ om int particulier te verhalē alle tgene dat sijne Alteze/Excie, eñ de Statē tot dien eynde gedaē hebbē/ ia so datmē aen vele eñ wel vañ principaelste Landē meer verdaē heeft aen costē eñ lastē vā de gedeputeerde gesondē om hē te persuaderē/dā het gelt datmē door eenige middelē(tot profijt vā de generaliteyt heeft connē gecrijgē)soude mogē bedragē. Nu so en ist dē Statē niet te verwijtē dat sy opgelicht hebbē een so machtigē heyr-cracht/wāt dat was (naer het oordeel vā alle verstādige liedē)dē eenigē middel om dē crijch haest gedaē te hebbē/ en haddē de troublen in Vlaenderē nz opgestaē/ eñ en ware de macht(so wel vandē leger der Statē/als vā dien vā mijn heere dē Hertoge)so nz gescheydē/eñ waert dat de Landē gecontribueert haddē gelijc sy behoordē te doē/eñ datmē daer door dē middel gehadt hadde om dē leger te onderhoudē eñ te gebruyckē tegē de viandē: Ooc so en hebbē de Staten sulckē macht nz opgelicht wt vermetelhz eñ sonder dē middel te hebbē om die te betalē:wāt het is ter cōtrarien kēnelijc genoech/dat de Landē(so wel door de Pacificatie vā Gent/als andersins) wt crachte vā hen confederatiē/warē gehoudē gelt te furnierē/tot behoef van den leger tegē den gemeynē viāt/eñ ooc dat de middelē vant gelt warē gereet gemaect door de publicatie vāde generale middelē op de wtgaeñ eñ ingaeñ comenschepen. Maer de geheele faute is gebleuē aē de Landē/die de selue middelē niet en hebbē willē ter executie stellen/ oft ist dat sijt gedaē hebbē/dat heeft geweest tot hē eygē profijt/sonder de penningē gesondē te hebbē tot profijt vañ generaliteyt. Eñ alst wel aenmerct is/so salmen beuindē dat de faute vañ contributiē/eñ de practijckē van eenige particuliere/is de eenige oorsake vanden quadē staet daermē het Lāt nu in siet gevallē. Want vañ reste so hebbē alle sakē so wel volvoert geweest/alst mogelijc was/met sulckē wijsheyt eñ raet alsmē soude mogē begeerē. Eñ niet tegenstaeñ/dat het sommigē dunct/datmen soude hebbē mogen treckē opde stadt vā Diest oft Leuuen/so salmen nochtās beuindē dat tselue niet goet geradē oft te doē en was: wāt gelijc den leger der Statē

veel stercker was vã Peerde-volc dan vã Voet-volc/ eñ
ter cõtrarien dẽ Viant beter voorsiẽ vã Voet-volc/ so en
was het niet geradẽ dẽ wech vã Diest te nemẽ/ wãt het
een lant is vol bosschẽ eñ hagẽ/ alwaer eenẽ cleynẽ hoop
goet voet-volc / soude hebbẽ mogẽ tegenstaẽ een groot
getal peerdẽ/ ooc so en was in dat gewest geẽ voyeragie
voor de peerden/ noch victalie voor de mans: also dat al
en hadde de stadt alleẽlijc maer vier oft vijf dagẽ tegen
gehoudẽ / dwelc sy lichtelijc soudẽ hebbẽ connen doen/
den leger in noode soude geweest hebbẽ vã op te brekẽ/
op faute vã voeragie eñ victalie. Eñ dies achtervolgeñ/
so is het bequamer geuondẽ geweest te nemẽ den wech
vã Walsch-Brabãt/ een lant dat open is eñ bequaẽ voor
het Peerde-volc/ eñ den eenigen wech eñ middel om dẽ
Viant te forcerẽ/ eñ hem te doen verhuysen. Het welcke
hy selue beleden heeft / als het blijct door de brieuen die
af gheset sijn: eñ men heuet by experience gesien/ dat hy
bedwongẽ is geweest het velt te ruymen/ eñ hem te sal-
ueren onder de stadt van Namen : daer ter contrarien/
waert dat den leger hadde genomẽ den wech vã Diest/
so soude hy de Riuieren moetẽ passerẽ hebbẽ/ waer door
dẽ Viãt middel soude gehadt hebbẽ om hen te bevechtẽ
tot sijnẽ voordeel: eñ daer toe so en soudẽ de Statẽ/ den
leger vã mijn heere dẽ Hertoge geẽ assistẽcie connẽ doẽ
hebbẽ om de inneminge vã de stadt vã Bins. Eñ aen-
gaeñ de stadt vã Leuuẽ/ so moetmẽ wetẽ datse den viãt
wel versiẽ hadde vã volc/ hebbeñ daer in garnisoen ge-
latẽ tweeentwintich vendelẽ Voet-volc eñ eenige Cor-
netten peerdẽ. Also dat dẽ leger der Statẽ meest bestaeñ
int Peerde-volc/ geenẽ middel en hadde om die te ouer-
weldigẽ/ namelyc ooc sonder pionniers/ groot geschut/
eñ andere ghereetschap / dienende tot belegeringhe der
stedẽ. Het welcke ooc de intentie der Statẽ niet en was/
maer eer den Viant te bevechtẽ/ eñ hem te beslutẽ inde
stadt vã Namẽ/ het welc men niet gelatẽ en soude hebbẽ
te executeren/ en hadden de quade Patriottẽ/ niet belet
de contributiẽ/ eñ dẽ middel om dẽ leger te onderhoudẽ
sonder datmen dat daerõ can gewijten de generaliteyt
vant volc vanden Nederlanden/ het welcke int gemeyn
al wel

al wel geaffectioneert is tot sijn Vaderlant eñ en soec anders nz dã dat sy hen mochtẽ vereenigẽ / om met een vereenichde macht de Spaeignaerdẽ gelijcker hant w den Lãde te drijuẽ:eñ toelateñ den peys eñ vnie der Re ligie/ na het exempel vãde by liggeñ Conincrijcken eñ Landẽ/eendrachtelijc beschermen de Libertept vanden Lãde. Eñ hoe wel het schijnt/dz in eenige Landẽ de cou ragiẽ vãde goede eenichsins sijn gebondẽ/eñ wordẽ be let(gelijc tẽ tijde vãde Spaeignaerdẽ)by effecte te tooni harẽ goedẽ wille eñ affectie die sy dragẽ tot hẽ lieue Va derlãt/eñ tot de behoudenisse vã hẽ rechtẽ eñ priuilegiẽ, hz is te verhopẽ dz eer lãge de bandẽ sullẽ brekẽ/eñ dz de experiẽce haer sal leerẽ hen wachtẽ vãde practijckẽ vãde gene die hen soeckẽ te precipiterẽ/niet alleẽlijc in eẽ oor loge tegen hare gebuerẽ/ goede vriendẽ/eñ geallieerde/ maer ooc in een sware eñ eewige slauernije der Spaeig naerdẽ/de welcke wel anders sijn sal dan de gene die sy lest beproefst hebbẽ. Want als de Tyrannẽ weder keerẽ in een Lant/daer sy eens wt sijn gheiaecht geweest/ soo voorsien sy hen sake wel anders / eñ stellender den voet soo vast in/ dat sy hen daer na wel derren betrouwen/ hunne tyrannien sonder achterdencken te executeren.

Nu so moetmẽ Godt biddẽ/dat hy tselue niet en wil toelatẽ/eñ betrouwẽ vast eñ seker/ dat gelijc Godt door dẽ middel vãde generale Statẽ/ tot noch toe nz alleẽlijc belet en heeft de aenvangẽ vandẽ viãt/maer ooc so vele extraordinarie eñ miraculeuse dingẽ wtgerecht hebbeñ in so cortẽ tijt/doẽ brengẽ onder hun autoritept de stedẽ vã Bergẽ op dẽ Zoom/ Steenberge/ Breda/T'sherto genbosch/Campẽ/eñ Deuenter/ doẽ afworpẽ eñ raserẽ de Casteelẽ vã Wtrecht/Antwerpẽ/Gent/Valenchijn/ eñ andere:gerestitueert dẽ genẽ diese begeert hebben/de priuilegiẽ/vsantiẽ eñ oude gewoonten. Alle dingẽ van sulckẽ cõsequencie/luyster eñ dignitept/dat wy niet ge noech en connẽ gelouẽ de goedertierenhz Gods/ van so vele eñ onwtsprekelijcke beneficiẽ. Verhopeñ dat de sel ue God ons de gracie sal geuẽ/dat de sakẽ eer lãc weder sullen gestelt wordẽ in sulcken staet/alsmen tot de weluaert ende versekerhept des Lants soude mogen begeeren.

FINIS.

